

мавзу. ИСТЕЪМОЛЧИЛАРНИНГ
ХУҚУҚЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ

Тошкент – 2020

РЕЖА:

1.Ўзбекистон Республикасининг “Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида” ги қонуни.

2.Истеъмолчиларнинг жамоат бирлашмалари.Ўзбекистон истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятлари Федерацияси.

1. Ўзбекистон Республикасининг “Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида” ги қонуни.

- ❧ Ўзбекистон Республикасининг “Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида” ги қонуни 1996 йил 26 апрелда қабул қилинган бўлиб, 29 бобдан иборат.
- ❧ Қонунда истеъмолчиларнинг қуйидаги асосий ҳуқуқлари келтирилган:
- ❧ товар (иш, хизмат) ҳақида, шунингдек, ишлаб чиқарувчи (ижрочи, сотувчи) ҳақида тўғри ва тўлиқ маълумот олиш;
- ❧ товар (иш, хизмат) ни эркин танлаш ва унинг тегишли даражада сифатли бўлиши;
- ❧ товар (иш, хизмат) нинг хавфсиз бўлиши; ҳаёти, соғлиғи ва мол – мулки учун хавфли нуқсонли бўлган товар (иш, хизмат), шунингдек, ишлаб чиқарувчи (ижрочи, сотувчи) нинг ғайриқонуний ҳаракати (ҳаракатсизлиги) туфайли етказилган моддий зиён, маънавий зарарнинг тўлиқ ҳажми қопланиши;
- ❧ бузилган ҳуқуқлари ёки қонун билан муҳофаза етиладиган манфаатларининг ҳимоя қилинишини сўраб судга, бошқа ваколатли давлат органларига мурожаат этиш;
- ❧ истеъмолчиларнинг жамоат бирлашмаларини тузиш.
- ❧ истеъмолчиларнинг ижтимоий ҳимояга муҳтожлар тоифасига киритилган айрим гуруҳлари учун қонун ҳужжатлари билан савдо, маиший хизмат ва хизмат кўрсатишнинг бошқа турлари бўйича имтиёзлар ва афзалликлар белгиланиши мумкин.

- ❧ **Ишлаб чиқарувчи (ижрочи, сотувчи), савдо ва хизмат кўрсатиш қоидалари тўғрисида маълумот.** Ишлаб чиқарувчи ўз корхонасининг номи ва жойлашган (юримдик) манзили ҳақида истеъмолчини хабардор қилиши шарт. Бундай маълумот ишлаб чиқариш маркаси ёки товар белгисидда кўрсатилган бўлиши ёки бошқа усулда тақдим этилиши лозим.
- ❧ Сотувчи (ижрочи) ўз ташкилотининг фирма номи, унинг жойлашган (юримдик) манзили ва иш тартибини истеъмолчига хабар қилиши шарт. Бундай маълумот лавҳада акс эттирилиши лозим.
- ❧ Бу маълумот савдо ва хизмат кўрсатиш муваққат бинолар, ярмаркалар, кўчма дўкончалар орқали амалга оширилган ёки савдо ва хизмат кўрсатиш сотувчи (ижрочи) нинг доимий жойлашган манзилидан ташқарида амалга оширилган бошқа ҳолларда ҳам истеъмолчиларнинг эътиборига етказилиши керак.
- ❧ Сотувчи (ижрочи) истеъмолчига товарлар савдоси, маиший ва бошқа турдаги хизмат кўрсатишнинг қоидалари тўғрисида тўлиқ маълумот бериши шарт.

- ❧ **Товар (иш, хизмат) лар тўғрисидаги маълумот.** Ишлаб чиқарувчи (ижрочи, сотувчи) истеъмолчига ўзи реализация қилаётган товар (иш, хизмат) ҳақида ўз вақтида зарур, тўғри ва тушунарли маълумот бериши шарт.
- ❧ Товар (иш, хизмат) ҳақидаги маълумотда қуйидагилар кўрсатилиши шарт:
- ❧ товар (иш, хизмат) мажбурий талабларга мувофиқ келиши шарт бўлган норматив ҳужжатнинг номи;
- ❧ товар (иш, хизмат) нинг асосий истеъмол хусусиятлари, шу жумладан, ўзига хос хусусиятлари рўйхати;
- ❧ баҳоси (тарифи) ва сотиб олиш шартлари;
- ❧ айрим турдаги товарларнинг ишлаб чиқарилган санаси;
- ❧ ишлаб чиқарувчи (ижрочи) нинг кафиллик мажбуриятлари; товардан самарали ва хавфсиз фойдаланиш қоидалари ва шартлари;

2. Истеъмолчиларнинг жамоат бирлашмалари. Ўзбекистон истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятлари Федерацияси.

- ❧ Истеъмолчилар ўз ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида ихтиёрий равишда истеъмолчилар бирлашмаларини тузишлари мумкин.
- ❧ Истеъмолчиларнинг бирлашмалари ўз фаолиятини қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширувчи жамоат бирлашмаларидир. Бундай жамоат бирлашмаларидан бири Ўзбекистон истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятлари федерацияси ҳисобланади.
- ❧ Мазкур федерациянинг фаолият йўналишлари:
 - ❧ республика истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича қабул қилинган барча қонун, қарор ва фармонларнинг ижросини таъминлаш йўлида бошқарув органларига яқиндан кўмаклашиш;
 - ❧ қонун ҳужжатларини ўрганиш бўйича турли семинарлар, ўқув марказларини ташкил етиш, суҳбат ва учрашувлар ўтказиш, аҳоли ўртасида турли оммавий тадбирларни уюштириш;
 - ❧ аҳолининг ижтимоий, иқтисодий, ҳуқуқий ва бошқа манфаатларини ҳимоя қилишга доир тадбир ва таклифларни ишлаб чиқиб, давлат, бошқарув ва назорат органларига мурожаат этиш ва уларни ҳаётга татбиқ қилишда бевосита қатнашиш;
 - ❧ семинарлар, симпозиумлар, конференциялар уюштириш;
 - ❧ халқаро мутахассис ва экспертлар иштирокида турли хил лойиҳа ва дастурлар яратиш;
 - ❧ товар ишлаб чиқарувчи, сотувчи, ижрочи, хизмат (иш) кўрсатувчилар томонидан истеъмолчилар ҳуқуқлари бузилишининг олдини олиш, ҳуқуқлар бузилганда ваколатли давлат, бошқарув, назорат ва ҳуқуқ – тартибот идоралари, судларга мурожаат этиб, етказилган моддий ва маънавий зарарни айбдорлар томонидан қопланишига эришиш;

- ❧ истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида жамоат назоратини амалга ошириш;
- ❧ истеъмолчилар манфаатлари юзасидан давлат ҳокимияти ва бошқарув органларига мурожаат қилиш ва таклифлар билдириш;
- ❧ истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш механизмини такомиллаштириш юзасидан ташаббускорлик кўрсатиш;
- ❧ ўз аъзоларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ифодалаш, ҳимоя қилиш;
- ❧ истеъмолчилар ҳуқуқига тааллуқли меъёрий – ҳуқуқий ҳужжатлар ишлаб чиқишда қонунчиликда белгиланган тартибда қатнашиш;
- ❧ истеъмолчилар манфаати йўлида уй – жой қурилиш, лойиҳа –
- ❧ конструкторлик, баҳолаш ва яқка тартибдаги лойиҳаларни ишлаб чиқиш; истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва тарғиб қилиш мақсадида мониторинглар, ижтимоий сўровлар ва бошқа тадбирларни ўтказиш;
- ❧ ўзининг рамзий белгиларини таъсис этиш;
- ❧ оммавий ахборот воситаларини таъсис этиш ҳамда белгиланган тартибда ноширлик фаолиятини амалга ошириш;
- ❧ ўз фаолиятига тааллуқли масалалар юзасидан йиғилишлар, конференциялар ўтказиш;

- ❧ Федерация кенгашининг мажлисларини тайёрлаш ва олиб бориш;
Федерациянинг ҳудудий бирлашмалари фаолиятини мувофиқлаштириш;
- ❧ Федерация қошидаги корхона, ташкилот ёки муассасаларнинг фаолиятини уюштириш;
- ❧ Банкларда ҳисоб рақамларини очиш;
- ❧ Федерация манфаатларидан келиб чиққан ҳолда республика ҳудудида ёки чет элларда фаолият кўрсатувчи юридик ва жисмоний шахслар билан ўзаро манфаатли шартномаларни тузиш;
- ❧ Федерация кенгашининг қарорларини имзолаш;
- ❧ Федерация кенгашининг фаолиятига оид буйруқ ва фармойишлар чиқариш;
- ❧ Давлат органлари ва бошқа ташкилотларда, шу жумладан, чет элларда истеъмолчиларни ва федерация манфаатларини ҳимоя қилиш;
- ❧ Кадрларни танлаш ва жой – жойига қўйиш ва бошқалар.